

VISION”; Conference devoted to the INTERNATIONAL HUMAN RESOURCES DAY May 20, 2021; Proceedings of the Webinar; Plovdiv; ISBN 978-619-7343-41-0; p. 11-18; [https://www.researchgate.net/publication/354313007\\_MODERN\\_TRENDS\\_IN\\_HUMAN\\_RESOURCES\\_MANAGEMENT\\_IN\\_CRISIS\\_CONDITIONS\\_-\\_AN\\_IDEA\\_OF\\_A\\_COMMON\\_VISION](https://www.researchgate.net/publication/354313007_MODERN_TRENDS_IN_HUMAN_RESOURCES_MANAGEMENT_IN_CRISIS_CONDITIONS_-_AN_IDEA_OF_A_COMMON_VISION)

15. VASILEV, V., V. ARABADJIEVA (2020). Internal Communications As a Tool For Effective Public Policies – From Theoretical Dilemmas to Practical Decisions; Revista Ciencias de la Documentación; Vol 6 Núm 2 Julio – Diciembre 2020; p. 01-10; ISSN 0719-5753; <http://bkp.cienciasdeladocumentacion.cl/gallery/ART%201%20VOL6JULDIC2020.pdf>

**Олександр Зозуля**

доктор юридичних наук, доцент  
*(Науково-дослідний інститут  
державного будівництва  
та місцевого самоврядування  
НАПрН України, м. Харків)*

**ДЕЯКІ ЗАУВАЖЕННЯ ДО ЗАКОНОПРОЕКТУ  
№ 8302 ЩОДО ПОРЯДКУ ФОРМУВАННЯ  
ДОРАДЧОЇ ГРУПИ ЕКСПЕРТІВ**

В умовах російсько-української війни не втрачають актуальності питання розбудови в Україні сучасної демократичної, правової держави та забезпечення її європейської інтеграції. Однією з важливих передумов євроінтеграції України є комплексна реформа Конституційного Суду України, у тому числі й оновлення засад і порядку формування його персонального складу. З огляду на це слід відзначити загалом із позитивного боку ухвалення Закону України від 13.12.2022 р. № 2846-IX [1], який удосконалив порядок відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України на конкурсних засадах. Разом із тим, оперативне видання 17.12.2022 р. Венеційською комісією оновленого Висновку [2] щодо даного Закону України зумовило появу вже нового законопроекту від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 [3], спрямованого на внесення змін до порядку формування Дорадчої групи експертів. З огляду на це в контексті удосконалення порядку відбору та призначення суддів Конституційного Суду України нами й вбачаються актуальними питання переваг і недоліків даного законопроекту.

Передусім, слід в цілому підтримати запропоноване законопроектом від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 збільшення кількісного складу Дорадчої групи експертів із шести до семи членів, що дозволить знизити вплив на роботу Дорадчої групи експертів трьох її членів, призначених представниками держави (Президентом України, Верховною Радою України та з'їздом суддів України). У такому разі інші чотири члени Дорадчої групи

експертів мають призначатися відповідними інститутами громадянського суспільства.

Водночас вважаємо досить дискусійною запропоновану законопроектом від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 заміну у складі Дорадчої групи експертів трьох представників від Національної академії правових наук України, з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ і зборів представників відповідних громадських об'єднань на двох осіб, визначених Європейською комісією «За демократію через право», і двох осіб, визначених міжнародними та іноземними організаціями, які надають Україні міжнародну технічну допомогу у сфері верховенства права, захисту прав людини та протидії корупції.

Можна тільки підтримати залучення до складу Дорадчої групи експертів представників авторитетних міжнародних та іноземних організацій, що водночас не повинно передбачати одночасне позбавлення вітчизняної наукової юридичної та експертної громадської спільнот можливості делегувати своїх представників до Дорадчої групи експертів. У зв'язку із цим більш пропорційним було би надання права призначати до складу Дорадчої групи експертів як двох осіб від відповідних міжнародних та іноземних організацій (у тому числі й від Венеційської комісії), так і по одній особі від з'їзду представників юридичних вищих навчальних закладів та наукових установ і зборів представників відповідних громадських об'єднань.

Крім того, сумнівним постає прийнятність покладення обов'язку визначати своїх членів до складу Дорадчої групи експертів на Європейську комісію «За демократію через право», відповідні міжнародні та іноземні організації, адже на них не поширюється законодавство України. Якщо ж визначення членів до складу Дорадчої групи експертів розглядати суто як право даних організацій, не можна погодитись із постановкою конкурсної процедури відбору кандидатур на посади суддів Конституційного Суду України у повну залежність від реалізації чи не реалізації такого права суб'єктами, які функціонують за межами дії національного законодавства.

При цьому, законопроект від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302, посилаючись на Висновок Венеційської комісії, насправді дещо викривлює її пропозиції, які у дійсності стосуються не стільки постійного (як за даним законопроектом), скільки тимчасового долучення міжнародних експертів до складу Дорадчої групи експертів. Вказаний підхід дійсно може бути підтриманий в межах конкретного перехідного періоду, із завершенням якого провідна роль у формуванні складу Дорадчої групи експертів має відводитись вже вітчизняній науковій юридичній та експертній громадській спільнотам.

Віднесення законопроектом від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 до вимог до членів Дорадчої групи експертів наявності у них не лише високих моральних якостей, а й бездоганної ділової репутації, високих професійних якостей та суспільного авторитету не має достатньої правової визначеності

для забезпечення на практиці належного та одноманітного дотримання таких вимог.

При цьому, залишається остаточно невирішеним питання перевірки відповідності законодавчо встановленим вимогам до членів Дорадчої групи експертів тих з них, які згідно законопроекту від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 визначатимуться Європейською комісією «За демократію через право», відповідними міжнародними та іноземними організаціями.

Окрім того, законопроект від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 вилучає відповідні положення щодо призначення саме Кабінетом Міністрів України до складу Дорадчої групи експертів осіб, визначених Європейською комісією «За демократію через право», відповідними міжнародними та іноземними організаціями. Вважаємо, що такий підхід не сприяє правовій визначеності й залишає невирішеним питання юридичного оформлення набуття відповідними особами членства у складі Дорадчої групи експертів.

Також законопроектом від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 запропоновано доволі дискусійний підхід, щоб у разі отримання кандидатом від Дорадчої групи експертів оцінки «не відповідає» він вважався таким, що припинив участь у конкурсі. З одного боку, вказане має забезпечити реальний (а не суто номінальний) дієвий зовнішній експертний контроль з боку Дорадчої групи експертів за відбором і проходженням належних кандидатур на посади суддів Конституційного Суду України, безумовне виключення можливості подальшого призначення тих кандидатур, які не відповідають встановленим критеріям. Хоча наразі означена норма має дещо половинчастий характер, адже законопроект від 23.12.2022 р. реєстр. № 8302 не передбачає відповідні зміни до Регламенту Верховної Ради України та Закону України «Про Конституційний Суд України», які би чітко та однозначно забороняли парламенту та з'їзду суддів України призначати судьями Конституційного Суду України осіб, відхилених Дорадчою групою експертів.

З іншого ж боку, виникає питання відповідності фактичної змоги остаточно відхилити відповідні кандидатури власне дорадчій, допоміжній сутності Дорадчої групи експертів, яка нібито має лише «сприяти суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів».

Тим більше дискусійною є прийнятність остаточного відхилення кандидатур Дорадчою групою експертів, більшість (чотири з сімох) членів якої визначатиметься відповідними міжнародними та іноземними організаціями. Адже, зважаючи на державний суверенітет України та її національні інтереси, не можна цілком погодитись з наданням визначального впливу на процес формування складу такого важливого органу як Конституційний Суд України інституції, переважно сформованій не державною владою України чи її громадянським суспільством, а міжнародними та іноземними організаціями. На нашу думку, дотримання суб'єктами призначення висновків Дорадчої групи експертів має

забезпечуватись не стільки законодавчим наданням їй виключних прав остаточно відхиляти кандидатури, скільки повагою до авторитету, репутації та неупередженості персонального складу такої Дорадчої групи експертів.

Таким чином, долучення міжнародних експертів до складу Дорадчої групи експертів відповідно до пропозицій Венеційської комісії найбільш доцільне протягом конкретного перехідного періоду, із завершенням якого провідна роль у формуванні Дорадчої групи експертів має відводитись вітчизняним науковій юридичній та експертній громадській спільнотам. Право Дорадчої групи експертів остаточно відхиляти відповідні кандидатури, яке не зовсім узгоджується з її дорадчою та допоміжною сутністю, водночас може забезпечити ефективний зовнішній контроль за відбором кандидатур на посади суддів Конституційного Суду України. Хоча дотримання висновків Дорадчої групи експертів повинно забезпечуватись не стільки юридичними приписами, скільки суспільним авторитетом і репутацією її персонального складу.

---

1. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення порядку відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України на конкурсних засадах: Закон України від 13.12.2022 № 2846-IX. *Офіційний вісник України*. 2023. № 1. Ст. 8.

2. CDL-AD(2022)054-e – Opinion on the draft law «On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine on improving the procedure for the selection of candidates for the position of judge of the Constitutional Court of Ukraine on a Competitive Basis», adopted by the Venice Commission at its 133rd Plenary session (Venice, 16-17 December 2022). URL : [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD\(2022\)054-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-AD(2022)054-e).

3. Про внесення змін до Закону України «Про Конституційний Суд України» щодо порядку формування Дорадчої групи експертів: проект Закону України від 23.12.2022 № 8302. URL : <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/pubFile/1588931>.

**Людмила Купіна**

доктор юридичних наук, професор  
(Науково-дослідний інститут  
правотворчості та науково-правових  
експертиз НПрН України, м. Київ)

## **ПРИНЦИП ВЕРХОВЕНСТВА ПРАВА ПРИ ЗАБЕЗПЕЧЕННІ УМОВ ЕФЕКТИВНОСТІ ПРАВОВОЇ НОРМИ ПІД ЧАС ЦИФРОВИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ**

Досліджуючи наукові підходи щодо ефективності правових норм варто зосередити увагу на умовах, які дозволяють визначити ступінь досягнення мети норми права. Як правило, результативність норми права залежить не лише від прямої дії норми права, а й від чинників об'єктивного та суб'єктивного характеру, що відображають рівень досконалості правової